

Ladislav Kornel Sedlák
Pozlátený život
zlatokopa

Zlato v tundre a v mori

Očakávame, že náš život bude príjemný a zaujímavý, ale spoločnosť a matka príroda nás hodí na jednosmernú koľaj, ktorá nemá výhybky. Vzdelanie nám predurčí prácu a matka príroda zariadi založenie rodiny. Byť úspešný v tejto situácii, to si vyžaduje kompromis, veľa energie a času. Ale niektorí sa vykoľaja. Pár z nich ostane ležať hneď vedľa koľajníc, ale nájdú sa aj takí, čo sa pustia krížom cez nich, až nakoniec dôjdu, kde koľajníc už ani nie je. Obávam sa, že ja som jeden z nich.

V Nome na Aljaške som už niekoľkokrát navštívil môjho kamaráta Jana. Spolu sme sa potápali za zlatom v Kalifornii a teraz ma nahovoril, aby som to skúsil v mori, ako to robí on. V Portlande, v štáte Oregon, kde som vtedy žil, mal som kamaráta Fera, ktorý sa ku mne s radosťou pridal. Sací bager, ktorý sme používali na rieke, dal sa ľahko rozobrať a takto sme ho zo Seattlu poslali do Nomu. My sme došli autom až do Anchorage a odtiaľ sa dalo pokračovať už len lietadlom. Chlapíkovi, čo sedel vedľa mňa som povedal, čo budem v Nome robiť. Upozornil ma, aby som v našom tábore dával pozor na naše veci, lebo v Nome je pár ľudí, ktorí nemajú najlepšiu reputáciu. Opýtal som sa ho, čo mám robiť, keď uvidím, že mi niekto kradne veci. Pozrel sa na mňa, ako keby v živote takú idiotskú otázku nedostal a vyhrklo z neho: „Nemáš zbraň?“ Prikývol som hlavou, že už viem ako na to, ale nedokázal by som niekoho zastreliť len preto, že kradne. Tiež ma prekvapilo, keď povedal, že v Nome robí šerifa. Na letisku nás čakal Jano. Zložili sme u neho naše veci a predebatovali ťaženie zlata z mora. Jano vyťahoval svoj plávajúci bager z vody pomocou terénneho auta. My sme tu auto nemali, tak sme kolesá na bager ani nedoniesli. Jano nám poradil, aby sme začali ťažiť blízko ústia Penny River a po práci zatiahli bager do rieky. Na mori sme ho nemohli nechať, lebo vietor rozbúri more za pár minút a Janovi už búrka jeden bager totálne rozbila. Večer sme išli do baru nájsť Eskimáka, ktorý by nás tam na motorovom člne odviezol. Jana si tam vážili, tak nebol problém

nájsť chlapíka, ktorý by sľúbil, že nás tam odvezie. Jediný problém bol dohodnúť hodinu odchodu. On mal dojem, že mi to jasne vysvetlil a ja po nespočetných pokusoch som stále nevedel kedy. Vysvetľoval mi, že to závisí od toho, ako silne sa dnes opije, a to predsa teraz nemôže vedieť. Tak nejaká logika tam bola, musel som to vzdať. Vychádzal som z toho, čo povedal, že potom pôjde na lov tuleňov, a to sa chodí skoro ráno. Jano medzitým popíjal pivo na vysokej stoličke pri pulte. Počúval Eskimáka, ktorý nadával na belochovo, že ich naučili piť a zničili im život. Keď už mal toho dosť, jednou rukou ho dvihol z podlahy a povedal mu : „ Neotravuj.“ Potom ho pustil a chlapík sa ledva udržal na nohách. Keď sme z baru odchádzali, jeden Eskimák prosil Jana, aby sa na jeho brata nehneval, že ho otravoval, lebo bol opitý.

Penny River

Ešte sa len brieždilo a už sme boli v prístave. Starý Eskimák už tam bol a hneď nám začal pomáhať pri nakladaní člna. Zobral ťažkú debnu, ktorú sme nosili stále dvaja a ľahko ju preložil cez vysoký okraj člna. Mal som dojem, že má dobrú náladu, lebo stále sa na nás tak úsmevne vyškieral, ale to len slnko a vietor mu tak vysušili a stiahli kožu na tvári, že nemohol zavrieť ústa. V člne sme boli piati. Okrem nás dvoch, Eskimák tam mal svoju ženu a asi štrnásťročného syna. Medzi sebou debatovali vo svojej rodnej reči, tak som tam ticho sedel. Vedel som, že chlapec musí vedieť po anglicky, keď chodí do anglickej školy. Dal som nejakú otázku, ale úplne ma ignoroval, len jeho otec poznamenal – on je hanblivý. Asi tak po dvadsiatich kilometroch, v ústí Penny River sa ma opýtal, kde vyložíme náklad. Ukázal som mu miesto na ľavom brehu päťdesiat metrov pred nami. Vtom kým lodného motora začal trieskať o skalnaté dno, tak mu hovorím, nech ide k brehu. Ale on len uvoľnil motor, aby sa kým mohol nadvihnúť, ako sa tam dral po tých kameňoch. Došli sme na miesto, ktoré som mu predtým ukázal. Bol som rád, že nepoškodil vrtuľu. Hneď po vyložení nákladu, postavili sme si svoje stany. Jeden vták to zrejme považoval za svoje teritórium, lebo dlho na mňa útočil. Moja vetrovka na chrbte v 20 centimetrovom kruhu bola plná vtáčieho trusu. Jeho presnosť by mu mohli závidieť aj piloti stíhačiek. V noci, ale len podľa hodiniek, lebo svetlo bolo celých 24 hodín, často som sa budil. Plachty na stane plieskali celý čas.

Našťastie na pláži bolo veľa naplaveného dreva, z ktorého sme si urobili celkom dobre fungujúce vetrolamy. Ďalší projekt bola kuchyňa s benzínovým varičom. No, ale aby som sa tu cítil ako doma, išli sme sa oboznámiť s okolím. Ja to považujem tiež za veľmi dôležitú záležitosť, lebo dobrá znalosť terénu niekedy zachráni život. Jon Krakauer v knihe Into the Wild opísal chlapca, ktorý odišiel na leto do divočiny. Koncom leta nemohol odísť, lebo rieka bola rozvodnená. Vrátil sa do tábora

a podvyživený zomrel od jedlých splesnivených jadierok. Krakauer sa išiel pozrieť na jeho tábor a tiež sa nemohol cez rieku prebrodiť, ale asi kilometer od tábora našiel natiahnuté lano cez rieku aj s kladkou.

Tábor pri ústí Penny River

Po prechádzke tundrou a dobrej večeri ľahol som si na rozkladaciu posteľ v mojom stane, zapálil petrolejový ohrievač a užíval nekontrolovateľnú radosť zo života. Díval som sa do plameňov v mojom petrolejovom ohrievači [môj prenosný krb] a počúval dvojhlasnú pieseň vetra a mora. Ráno sme sa rozhodli poskladať bager. Medzitým na druhej strane rieky pristalo osem kajakárov a začali si stavať stanový tábor. Jeden z nich tam chodil stále nahý, hoci fúkal chladný vietor. Možno preto sa predvádzal, lebo bola s nimi aj jedna žena. Povedali mi, že budú pádlovať ďalej na sever a potom cez Beringovu

úžinu prejdú na druhú stranu a vedľa Kamčatky pôjdu na juh. Bol som rád, že sa nám podarilo bager poskladať. Keby niečo chýbalo, tak do železiarstva bolo 20 kilometrov pešo po pobreží. Ešte predtým ako sme ho vyskúšali, už som videl nedostatky toho bagra, ktorý nebol navrhnutý na prácu v mori.

Šesť cólový sací bager

Bol tak malý, že sa nedalo naň vyjsť, keď sa zapchal alebo keď bolo potrebné skontrolovať žľab a iné veci. No, ale aj tak. Obliekli sme sa do neoprénových oblekov a vytiahli bager na more. Dúfali sme, že aj v plytkej vode bude nejaké zlato. More bolo kludné, ale blízko pláže sa tvorili vlny a bager skákal ako splašený kôň. O správnom sklone žľabu sa nedalo ani hovoriť. Po prvom dni mali sme ešte pár zúfalých pokusov, pokiaľ sme to definitívne vzdali. Mne to náladu vôbec nepokazilo, lebo ja som nikdy neťažil zlato kvôli zlatu, ale kvôli zaujímavému a zdravému životu v horách. V tundre pri mori

som ešte nikdy netáboril. Bolo tu pre mňa niečo nové, krásne a vzrušujúce. V Kalifornii som v jeseni vyšiel z hôr s viac peniazmi, ako som tam prišiel. Obyčajne ostalo mi vo vrecku asi 100 gramov zlata. To mi zabezpečilo byť v horách na rieke celé leto. Tu sme žiadne zlato nevyťahli, tak musíme ísť domov. Jano nám sľúbil, že každé dva týždne nás odvezie do Nomu na nákup stravy. Vychádzalo to na nedeľu. Mali sme dost' času pripraviť sa na odchod. Jano mal pekný rýchly čln, ale všetko by sa do neho nespratalo, tak sme bager pochovali. Okrem motora s pumpou a kompresora na vzduch.

V noci poriadne fúkalo. Pohľad na more ma utvrdil, že Jano dnes nepríde. Vlny trieskali až do hlinenej steny, kde začínala tundra. Najedol som sa a vrátil sa späť do stanu. Ja si viem vychutnať aj leňošenie. Nevadilo mi, že Jano dnes nemôže prísť. Aj som si zdriemol trošku a keď som sa zobudil, mal som halucinácie, že počujem lodný motor. Vyšiel som zo stanu, neveriac vlastným očiam, vidím, ako sa Jano prebíja cez tie spenené vlny do ústia rieky. Hodil mi lano, potom vyšiel na breh aj s kotvou. Mal nepremokavú vetrovku, ale od pol pásu dole bol mokrý. V tom vetre sa triasol ako osika. V mojom stane sa sušil pri „ prenosnom krbe „. Fero sa ho opýtal, prečo vyrazil do takej búrky. Povedal, že v Nome to nevyzeralo také divé, ale v pol ceste už začalo poriadne fúkať. Hovorím mu, prečo sa nevrátil. Odpovedal, že on sa tak nerád vzdáva. Možno to nebolo najlepšie rozhodnutie, ale v mojich očiach zase postúpil o priečku vyššie. Jana sme nechali v stane a my sme zatiaľ všetko odniesli k člnu. Či pôjdeme do Nomu hneď alebo neskôršie, o tom rozhodne kapitán lode -Jano. Rozhodol sa, že hneď a podotkol, že jeho žena nás čaká s večerou. Mne sa dnes nechcelo zomrieť, tak som natiahol na seba neoprénový oblek. Keď sa prevrátíme, tak možno sa mi podarí ešte aj jedného z nich dotiahnuť na breh. Prvý pokus vyjsť na more sa nám nepodaril. Vlny nás hodili späť na pláž. Ja ako jediný v neoprénovom obleku skočil som do vody a zatlačil čln

do hlbšej vody a podržal som ho tam, pokiaľ Jano nespustil znovu dole lodný motor a naštartoval ho. Potom ma Fero vytiahol na čln a mohli sme vyraziť. Veľké vlny, ktoré sa na nás valili zboka, Jano prechádzal pod 45 stupňovým uhlom. Ale takto by sme nedošli do Nomu, ale do Ruska, preto hneď, keď sme sa cez ňu prehupli, Jano otočil čln k pobrežiu a dával pozor, kedy sa začne na nás valiť ďalšia veľká vlna. Takto sme došli až do Nomu. Voda nie je môj živel, tak ja som mal z toho dvojnásobnú radosť. V prístave nás čakala Janova štvorkolka s malinkým prívesným vozíkom. Ferovi sa podarilo doň natlačiť. Ja som sedel za Janom, ktorý mal na hlave baranicu, v červeno-čiernom neopréne. Na ulici sa za nami otáčali hlavy. Zrejme také niečo ešte nevideli. Pred sebou sme zbadali dievča kráčajúce trošku neistým krokom. Jano sa hlboko nadýchol a povedal: „Večera nebude“. Zastavili sme sa, on ju objal, nič jej nevyčítal a doma pre nás urobil výbornú večeru.

Ráno sme si kúpili letenky do Anchorage a po obede odleteli. Platené parkovisko, kde sme nechali auto, bolo v nedeľu večer zatvorené. Nikde sme nemohli nájsť lacný nocľah, tak sme išli do krčmy. Poloprázdne krčmy sú pre mňa depresívne, ale našli sme jednu preplnenú s dobrou atmosférou. Jediná voľná stolička bola pri barovom pulte. Dve dievčatá, ktoré sedeli vedľa nej, nám potvrdili, že je voľná. Objednali sme si pivo a po čase som sa ozval k tej, čo sedela vedľa mňa. Ona tak hlasno zavyla slovami „aký úžasný prízvuk“, že celá krčma na moment stíchla. Celkom rýchlo som sa z toho spamätal a veľmi dobre sme si podebatovali. Jej kamarátka ju prišla navštíviť z Minesoty. Zajtra odídu až tam, kde začína Národný park Denali. Tá čo revala, stará sa tam v lete o psov, čo v zime ťahajú sane. Nieto divu, že vedela tak úžasne zavýjať. Neskoro v noci odišli sme do parku, ľahli si na drevené lavičky, ale kvôli komárom neoddýchli sme si dobre. Ráno sme vyzdvihli auto a šťastne došli do Portlandu.

Moja peňaženka bola už pritenká na to, aby som si mohol prenajať byt. V takýchto situáciách mi stále vypomohol kamarát Zub, lebo tú istú službu som mu poskytoval aj ja, keď sa vracal zo svojich ciest a nemal kde bývať. On bol jediný človek, ktorého som poznal, čo mal podobný štýl života ako ja. Niekoľkomesačné dovolenky. S inžinierskou firmou podpísal kontrakt na určitý projekt. Neplatili mu nemocenskú poistku, penziu a iné poplatky, ktoré firma svojim zamestnancom musela platiť, ale pripočítali tieto peniaze k jeho platu. Takto zarábal skoro dvakrát viac ako jeho kolegovia. Keď projekt dokončil, mal voľno. Ešte aj na bývaní usporil, lebo býval vo svojom mikrobuse na druhej strane rieky Columbie a do práce pádloval na kajaku. Do práce prišiel skôr, osprchoval sa a nikto si nevšimol, že majú medzi sebou šialenca, až pokiaľ sa to neprevalilo. Raz, keď sa vrátil z Cortézového mora v Mexiku, ostal pár mesiacov u mňa. Chodili sme spolu do krčmy Goos Hollow Inn a vracali sme sa domov obyčajne okolo polnoci. Zub sa pohyboval dlhými krokmi ťažko dopadajúc na päty. Na chodníku to nikomu nevadilo, ale keď to robil v mojom byte, celá tá drevená budova sa triasla. Prvý náznak, že niekomu to vadí, bola otázka domovníčky, kedy ten môj kamarát už odíde. Raz sme prišli domov o druhej ráno a ako obyčajne začal rachot. Chlapík pod nami dostal hysterický záchvat. Začal kričať: „Prestaň dupať, prestaň dupať, ja som tesár, ráno musím ísť do práce, prestaň dupať!“ No, ale teraz ja som bol u neho a musel som si nájsť prácu, aby som mohol od neho odísť. Jedna firma hľadala diaľkového šoféra, tak som sa tam vybral. Zaparkoval som pred budovou, ale nechcelo sa mi tam ísť, lebo stále som mal v kapse ešte 50 dolárov, a to by zabezpečilo ďalší týždeň života. Obával som sa, že ma hneď príjmu a mne sa chcelo ešte pár dní žiť. Po hodine ťažkej agónie vošiel som do kancelárie a moje obavy sa splnili. Poslali ma na lekársku prehliadku a na druhý deň už som hltal míle do Los Angeles. Nebola to až tak zlá práca, lebo každý týždeň mal som dva alebo tri dni voľna. Trošku spoločenského života v meste

nemôže uškodiť. V Portlande poznám pár ľudí, s ktorými sa veľmi rád stretávam a na ceste domov som sa dosť často zastavil v Candle Light Pub, kde hrali najlepšie blúzové skupiny. Občas ma poslali aj do San Francisca. V jednom sklade sa mi mladý černocho nedovolil ničoho dotknúť. Stále sa na mňa usmieval a častoval ma komplimentami. O koľko ľahšia by bola moja práca, keby v každom sklade boli teplí chlapci. No, ale aj tak- tých sedem, osem mesiacov do roka, to sa dá vydržať. Leto sa blížilo, nemal som žiadne veľké plány, ale severozápad Spojených štátov je nádherný. Viem, že celé leto mám kde chodiť.

Naplánoval som si výlet do North Cascades. Nádherné hory s ľadovcami. Hneď vo vedľajšom byte býval Mike a Marty. Mike mal hory rád, tak som sa rozhodol, že mu navrhнем výlet na Thorton Lake. Zaklopal som, dvere otvoril Marty a povedal mi, že Mike za chvíľu príde. Sadol som si na gauč. Marty niečo robil v kuchyni a kde - tu po mne nervózne fľochol pohľadom. Možno si spomenul na moje morbidne príbehy. Zrejme z princípov Freudovej psychoanalýzy prišiel k uzáveru, že ja len s maximálnym vypätím ovládam svoje vražedné chůtky z detstva a je to len otázka času, kedy sa na neho vrhnem. Určite si pamätal môj príbeh z Arboréta Mlyňany. Keď som mal sedem rokov, navrhol som päťročnej kamarátke, aby sme hodili jej dvojročnú sestru do bazéna. S mojím nápadom bola nadšená. Dieťaťko zmizlo pod vodou, ale tak sa vynorilo s bruškom hore a kopalo s nohami. Takto sa pomaly od nás vzd'aľovalo. Ktosi to videl, zakričal na matku a ona sa vrhla do vody, aj keď nevedela plávať. Našťastie dieťaťko už bolo vtedy v plytkej vode. Ináč by som mal v ten deň na svedomí dvoch ľudí. Aj jeho osobná skúsenosť nasvedčovala, že so mnou nie je niečo v poriadku. Dal mi totiž opatrovať svojich mongolských potkanov, keď odišiel do Seattlu k psychiatrovi. Boli to kľudné zvieratká, ale keď sa vrátil, boli pološialené. Jeho nervozita stúpala, tak aby mal dôvod, skrivil som papuľu a bleskovo som

sa hodil na stenu, nechtami zaškrabal po omietke a sadol si , ako keby sa nič nestalo. Nevieam, ako by to dopadlo, keby Mike hneď po mojom „záchvate“ nevošiel do izby. Dohodli sme sa, že v piatok poobede vyrazíme.

Potešilo ma, že sme sa autom po štrkovej ceste dostali až k doline, po ktorej sa ide k jazeru. Tam sme sa vyspali a ráno sa pustili na túru. Hneď ako sme vošli do lesa, narazili sme na sneh. Pomaly sme sa predierali hore, lebo snehu bolo viac a viac. Z bočného hrebeňa sme sa spustili dole do vedľajšej doliny k zamrznutému jazeru. Našli sme si pekné miesto s výhľadom a začali stavať stan. Za chvíľu po našich stopách k nám prišli dvaja chlapci s dievčaťom. Boli z neďalekého Bellinghamu. Tieto hory poznali veľmi dobre. Povedali sme im, že sme tu prvýkrát. Divili sa, ako sme tu mohli trafiť. Žiadne značky tam vtedy ešte neboli, ale podľa mapy a kompasu sme tu došli bez problému. Oni išli ďalej, lebo plánovali vyliezť na horu Triumph, ktorá sa týčila nad jazerom. Stan bol postavený, ale ja som si chcel vyskúšať jeden zaujímavý spôsob táborenia „pod širákom“ . Našiel som ploché miesto na skale a založil tam oheň. Zohriali sme si na ňom večeru, po ktorej som uhlíky zmietol do snehu. Na miesto, kde bola pahreba, nanosil som asi 10 cm vrstvu smrekových konárov. Na ňu som dal karimatku a spací vak. Vopchal som sa do vaku a cítil príjemné teplo, ale za chvíľu som mal dojem, že ležím na grile. Nemalo zmysel tam ostať, lebo Mike nie je kanibal. Vstal som a nanosil ďalšie konáre. Ešte predtým ako som zaspal, rozhodol som sa, že keď príde medveď, skočím dole zo skaly do snehového záveja. Nenapadlo mi, čo budem robiť, keď medveď skočí za mnou, tak som to neriešil. Zobudil som na divné funenie blízko mojej tváre. Naraz som sa posadil, stiahol zips a pozrel sa dozadu. Srnka vybrechla, odskočila pár metrov a čučala vyjavene na mňa ako ja na ňu.

Ráno sme sa vybrali na priesmyk pod horou Triumph. Obdivovali sme panorámu hôr a vedeli sme, že pri takej dobrej

viditeľnosti z priesmyku smerom na sever uvidíme ďalšie pohoria. Vtom som si všimol, že niekto beží rovno k nám. Neveštilo to nič dobré a veru tak to aj bolo. Chlapec nám oznámil, že na hore Triumph si dievča poranilo chrčticu a že ho musím okamžite odvieť s mojím autom k najbližšiemu telefónu, lebo jeho Volkswagen stojí pokazený dole na ceste. Dal som mu kľúče od môjho voza a povedal som, že keď sa vráti, nech ich zahrabe pod predné ľavé koleso. Napravo od nás sme videli zaujímavý terén. Rozhodli sme sa, že na priesmyk nepôjdeme. Po čase sme zbadali helikoptéru, ktorá vypustila farebný dym. Signál, že zbadali poranenú dievča. Keď sme sa vrátili do tábora, neďaleko nášho stanu stála srnka. Dúfam, že dnes v noci ma nepríde strašiť.

Na ceste domov sme sa zastavili pri pokazenom Volkswagene. Sľúbil som chlapcovi, že sa naň pozriem. Problém bol niekde medzi zapalovacím spínačom a rozdeľovačom. Drôtom s „krokodílkami“ spojil som rozdeľovač priamo s batériou. Pootočil kľúčom a motor naskočil. Napísal som na zdrap papiera, ako má motor zapnúť a vypnúť. Nenechal som mu moje telefónne číslo, aby sa necítil zaviazaný, že mi musí poďakovať. Na diaľnici som nechal šoférovať moje auto Mikovi. Nechcel som mu vytýkať, že sleduje auto pred nami veľmi blízko a ešte k tomu policajné. Na koniec aj na policajta to bolo trošku veľa. Vyšiel z diaľnice, znovu sa na ňu vrátil a začal za nami blikať. Mike zastavil a vyšiel z voza. Za chvíľu sedel na kapote policajného auta v priateľskom rozhovore s policajtom, z ktorého sa vykľul jeho bývalý spolužiak. Z policajného voza sa ozvala vysielacia. Policajt rýchlo vypísal Mikovi pokutu a odpálil. Mike sa zatváril, ako keby mu treskli po hlave drúkom. Ale aj tak, mali sme pekný výlet a aj Marty sa tešil, že som Mika nesotil dole zo skaly alebo nedobil cepínom.

Oregónske polopúšte majú pre mňa veľké čaro. Aj tie hory sú tam iné. Najčastejším kríkom je tam druh paliny, (Artemisia

Tridentata), po ktorej príjemne vonia vzduch a mliečna dráha s hviezdami je kryštalickejšie jasná. Vybral som sa do Steens Mountain. Prvú prestávku som si urobil pri Smith Rock, vyhľadávané miesto horolezcov a v peknej horúčave pustil som sa ďalej. Kedysi som čítal, že čím menšie mesto, tým je pomalšia obsluha v reštauráciách a aj na chodníku chodia ľudia pomalšie. Išiel som si to vyskúšať v mestečku Burns. Sadol som za stôl v prázdnej reštaurácii a netrpezlivo čakal na čašníčku. Konečne mi doniesla jedálny lístok a zmizla. Bol som poriadne hladný. Jedlo som si vybral hneď. Ale ona sa hneď nevrátila. Jedálny lístok som už vedel naspamäť. Obával som sa, že už odišla domov, ale v tom sa objavila. Objednal som denverskú omeletu. S úsmevom mi odpovedala, že majú len hamburger. Do večera som došiel do kempu v Steens Mountain. Všade dookola je polopúšť, kde nerastú stromy. Začínajú sa objavovať v určitej nadmorskej výške a potom zase určitej výške končia, takže tieto hory majú dve hranice lesov. Spodnú a vrchnú. V tých to horách žijú zdivené kone – mustangy. Chcel som ich nafilmovať, ale bol som s tým zmierený, že za štyri dni ich asi nevystopujem. Viac vody ako na štyri dni som do môjho už aj tak preťaženého batoha zobrať nemohol. Ráno poriadne fúkalo. Aby som si mohol zohriať vodu na čaj, umiestnil som benzínový varič v závetrí pri zadnom kolese môjho auta. Nefungoval. Pridával som viac a viac benzínu, až z neho začali šľahať vysoké plamene. Rýchlo som odskočil, ale keď som videl, ako plamene olizujú auto, rozbehol som sa a odkopol varič ďaleko od auta. Prišiel som k nemu a vidím, že horí krásnym modrým plameňom, len na neho postaviť hrniec. Po raňajkách som začal pomaly stúpať do kopca. Často som odpočíval, až som došiel na miesto s rovinkou na môj stan. Zhodiť zo seba ťažký batoh po dlhej túre, to je väčšia rozkoš ako orgazmus. Škoda len, že tak dlho musí človek trpieť pre tých pár sekúnd rozkoše. Zvyšok dňa som len tak preflákal okolo tábora a hneď po západe slnka som zaľahol. Zobudil som sa na koncert šakalov. Nádherné hlasy. Aké by to

bolo úžasné, keby som aj rozumel o čom spievajú. Nad ránom ma zobudili kvapky dažďa. V tejto suchej krajine nevídaná vec. Ráno už svietilo slnko a na jednom kameni pri stane bola malá priehlbinka s čistou dažďovou vodou. Hneď mi napadlo urobiť si z nej čaj. Pripravil som varič a s hrnčekom som sa vrátil ku kameňu. Vyjavene som čučal na mútnu vodu, mozog pracoval na plné obrátky, ale nevyriešil prečo voda, ktorá bola pred pár minútami čistá, je teraz špinavá. Čaj som si urobil z vody, ktorú som si priniesol a dával som dohromady veci, ktoré si zoberiem na cestu za mustangami. Náhodou som sa pozrel na kameň s vodou a záhada mútnej vody bola vyriešená v zlomku sekundy. Malý vtáčik skákal vo vode, trepal krídelkami a kde - tu ponoril aj hlavu do vody. Oslobodený od ťarchy nevyriešeného problému ľahko som kráčal hlbšie do hôr. Za dva dni som prešiel veľa kilometrov, ale jediná stopa po mustangoch boli kosti a jedna časom vybielená lebka.

Na východ od týchto hôr je veľké vyschnuté jazero menom Alvord Desert. Neďaleko je malé horúce jazero – Bórax Lake. Od brehu do jazera voda bola stále teplejšia. Je to neuveriteľné, ale v tej horúcej bóraxovej vode plávali malé rybičky. Sadol som si na kameň, presne v takej teplej vode, ako mi vyhovovala. Vodu som mal až po krk a zasnene som sa díval na zasnežené hory. Prestal som ich vnímať, keď do jazierka vošli dve nahé dievčatá z Kalifornie.

Koncom mája odišiel som na Aljašku. Zobral som so sebou len základné veci a neoprénový oblek. U Jana v Nome som strávil len pár dní. Raz, keď raňajkoval, prišiel mu kamarát oznámiť, že jeho plávajúci bager sa utrhol z kotvy a vietor ho ženie na Japonsko. K môjmu veľkému prekvapeniu Jano pomaly dojedol raňajky, s obliekaním tiež nechvátal a autom odišiel do prístavu. Bager na mori bola už len vzdialená bodka. Jano na svojom rýchlom člne letel za ňou ako šíp. Nečakal som, kedy sa vráti, lebo naspäť to tak rýchlo nepôjde. V reštaurácii s výhľadom na more, dal som si kávu a môj

oblíbený čučoriedkový koláč, ohriaty a so zmrzlinou. V obchode som nakúpil proviant na dva týždne a počkal na Jana. Na jeho pracovnom voze, Ford 250 obsah 7.3 litrov, odišiel som do opusteného zlatokopeckého tábora, kde si Jano z jedného dreveného domčeka urobil útulnú chatu. Okrem tejto chaty len majiteľ, ktorý vlastnil ťažobné právo na tomto úseku rieky, mal chatu v dobrom stave. Zvyšok budov bol

Krajina okolo zlatokopeckého tábora na Goldrun River

v dezolátnom stave. Sklad bol poriadne naklonený. Nedivil by som sa, keby sa zrútil, aj keď bolo cez neho prehodené lano, ukotvené k teraz už nepojazdnému buldozéro. Bol tam pracovný stôl so zverákom. Používal som sklad ako dielňu, ale

len keď nefúkal silný vietor. Prvé dni boli ako návšteva zlatokopeckého múzea. Zlatokopi tam nechali veľké množstvo náradia a strojov. Kilometer proti prúdu stálo opustené plávajúce rýpadlo, veľké ako zaoceánska loď. To musel byť génius, čo dostal nápad postaviť také obrovské plavidlo na malom potoku, ktoré tak výborne fungovalo. Rýpadlo si vpredu vyrylo jazierko, v ktorom plávalo a z hlušiny vzadu si robilo hrádzu. Takto napredovalo hore prúdom, až pokiaľ zlatonosné štrky bolo rentabilné ťažiť.

Pri prvej veternej noci budilo ma trieskanie a škrípanie plechu z niektorej budovy v tábore. Musel som si počkať, až keď začne fúkať cez deň, aby som našiel zdroj týchto hororových zvukov. V noci bolo dosť svetla, ale nechcelo sa mi vstať z postele. Tretia budova od chaty bolo vyhňa. Tam som si všimol trieskajúci plech na streche. Teraz ma už nič tak drasticky nebudilo, ale na každý nový zvuk som sa zobudil. Jano mi povedal, že medvede každý rok aspoň raz zdemolujú chatu. Na klinci bol nastoknutý papier od Janovho kamaráta. Jeden výstrel, medveď ušiel, odišiel som do Nomu kúpiť nové dvere. V chate som mal pušku a revolver Smith & Wesson magnum 44. Do tundry som ich nenosil, lebo boli ťažké a zavadzali mi. Keď som videl v Nome tvár chlapíka po útoku medveďa, pár dní aj ja som chodil po tundre ozbrojený.

Oboznámený s táborom a okolím, mohol som sa sústrediť na opravu sacieho bagra. Bolo ich tam viacej, ale tento bol v najlepšom stave. V tábore som našiel všetko, čo som potreboval. Dal som dohromady systém, ktorý mi hnal teplú vodu na brucho a teplé brucho - všetko teplé. Bager som dal do vody rovno pred chatou. Odhádzal som veľké kamene a s hadicou o priemere 15 cm začal som sať, čo vošlo do hadice. S jednou rukou som držal hadicu a druhou neustále odhadzoval kamene, ktoré do hadice nevošli. Ťažké kamene som odkotúľal nabok. Po prvej vrstve som narazil na pomerne tvrdé žlté bahno. Nechcelo sa mi veriť, že pod ním bola

neporušená tundra, lebo to znamenalo, že som tu prvý. Pomaly som sa prebíjal cez husté korievky, ale keď som sa dostal na skalnaté dno rieky, hneď som tam videl lupienky zlata. Po dvoch hodinách práce skontroloval som žľab. Bolo tam aj pár malých nuggetov. Ešte sa mi nikdy nestalo, aby som na prvý pokus naďabil na zlato. Obyčajne som robil testovacie diery 6 metrov od seba. Na rieke Kanaka v Kalifornii som natrafil na zlato až po troch týždňoch.

Michaelova rodina

Po takejto práci, kde som prehádzal denne alebo aspoň pohol dva až tri tony kameňov, spal som veľmi dobre. Jednu noc som sa zobudil, že niekto sa dobýja do chaty. Neopýtal som sa, kto je tam. Zobral som revolver a otvoril dvere. Mladý biely chlapec s peknou Eskimáčkou sa zachovali, ako keby som

ich očakával. Neostávalo mi nič iné, len ich pozvať dnu a pohostiť. Predpokladám, že neočakávali obsadenú chatu, ale nedali to na sebe vedieť. Aj ja som predstieral, že ich polnočná návšteva je úplne normálna záležitosť. Po ich odchode som ihneď zaspal.

Ťažba zlata na povrchu

Ďalšia návšteva bola normálna. Prišiel Jano so svojím synom Michaelom, jeho ženou a vnukom. Jano sa išiel potápať. Ja s Michaelom som sa pokúsil vyryžovať nejaké zlato povrchovou ťažbou. Dotiahli sme žľab a pumpu s motorom na miesto, kde sa slnko opieralo do brehu na rieke. Na takýchto miestach slnko v lete roztopí malú vrstvu večne zamrzutej pôdy. Čakanom sme trieskali do brehu a lopatou hádzali materiál do žľabu. Stále som sa za zlatom potápal. Toto bola

príjemná zmena. Modrá obloha, čerstvý vzduch, vtáci spievali a kde tu sa objavil obrovský los. Zlato, to bol len ďalší príjemný vnem. Aj keby sme žiadne nevykopali, vôbec by nám to nepokazilo náladu. Vypli sme motor s vodnou pumpou a so zlatokopeckými miskami oddelili zlato od štrku. Nebolo ho tam veľa, ale musím priznať, že tie malé nuggety nám urobili veľkú radosť. My, skúsení zlatokopi, nemohli sme sa ukázať pred Janom bez zlata. Tušil som, že on nám ukáže ešte krajšie nuggety, ako sme mali my. Jano ešte pracoval, keď sme došli k chate. Už sme pripravovali večeru, keď prichádzal. Hneď som videl, že má dobrú náladu. Ťahal sa k chate ako poškodený žobrák a v trasúcej ruke držal plechový hrnček, v ktorom štrngali krásne veľké nuggety.

Približne sto gramov zlata

Jano sa vrátil do Nomu aj s Michaelovou ženou a vnukom. Teraz, keď bola Michaelova žena preč, Michael so mnou stále hovoril s tou svojou krásnou stredoslovenskou slovenčinou.

Dva roky totiž chodil do športovej školy v Banskej Bystrici. Hoci mal otca Slováka, Michael bol Eskimákom telom i dušou. Ja si myslím, že to bol jediný Eskimák na svete hovoriaci po slovensky. Ešte aj na Slovensku spolužiaci ho volali Nanuk. Veľmi dobre sme si rozumeli, lebo tiež občas potreboval slušné dávky nebezpečenstva, aby nemal pocit, že život je fádny. Vymyslel originálny spôsob ako uloviť medveďa. Povedal mi, že bude ako návnada pre medveďa spať za chatou v stane. Zobral pušku, stan a za chvíľu sa celý nešťastný vrátil, že musí spať v chate, lebo stan je nekompletný. Jano mi povedal, že už ako malý chlapec dokázal chytať ryby od rána do večera, aj keď žiadnu nechytal. Keď mal šesť rokov kúpil mu vzduchovku a išiel s ním na lov snehúl. Celý vzrušený zamieril, ale netrafil. Nešťastný a rozzúrený hodil sa o zem. Teraz žije na Saint Lawrence Island, kde sa živý hlavne rybolovom. Raz z malého člna zasiahol harpúnou veľrybu. Lano sa začalo rýchlo odvíjať, ale zachytilo sa mu o nohu. Bol vytrhnutý z člna a zmizol pod vodou. Našťastie podarilo sa mu nohu uvoľniť a kamaráti ho vytiahli do člna.

Po daždi, aj keď bol pekný deň, nemohol som sa potápať kvôli mútnej vode. Vtedy som chodil do tundry s Michaelom. On s puškou, ja s kamerou. Niekedy som sa od neho poriadne vzdialil, ale keď som počul výstrel, po zvuku som ho stále našiel. Tento raz zastrelil soba. Vypitval ho, ale aj tak bol poriadne ťažký. Dali sme ho na primitívne nosidlá z drúkov a trmácali sme sa k ceste. Museli sme ešte prejsť cez dva brody, ale to už bolo tesne pred chatou. Pri chate sme soba vyvesili, aby Michael mohol pohodlne stiahnuť kožu. Ja som toho už mal dosť, tak som sa v chate natiahol a počúval cinkanie zvona vyrobeného z brzdového disku. V noci sme niekedy natiahli od neho šnúru pred dvere, aby sme vedeli aspoň dve sekundy dopredu, kedy medvedík vyrazí dvere. O niekoľko dní Michael zastrelil ďalšieho soba. Aj toho som mu